

Beantwoording technische vragen tijdens presentatie 24 april – Meerjarenverkenning 2025-2034

Op 24 april is het algemeen bestuur met behulp van een presentatie meegenomen in de eerste inzichten van de meerjarenverkenning 2025-2034. Tijdens deze presentatie is gelegenheid geboden om vragen te stellen. Er is toegezegd om deze vragen separaat, schriftelijk, te beantwoorden. In onderstaand overzicht zijn de gestelde vragen opgenomen, inclusief de bijbehorende antwoorden.

Nr.	Partij	Vraag	Antwoord
1	AWP	Veel PM. Is het mogelijk om een slag te slaan naar de pm-posten zodat het algemeen bestuur enig zekerheid/beeld krijgt bij de omvang?	Er is nog een aantal onderwerpen die eerst beleidsmatig moeten worden uitwerkt en waarover een besluit moet worden genomen. Dit heeft ook te maken met ambitieniveau, wensen om meekoppelkansen op te pakken, etc. Al naar gelang concreet invulling wordt gegeven aan het beleid, kunnen ook de pm-posten worden ingevuld. Daarnaast is voor autonome ontwikkelingen in de begroting een bedrag gereserveerd voor 'nieuwe niet geraamde ontwikkelingen'.
2	AWP	Hoe kan het dat de 40% KRW bandbreedte over het totale bedrag gaat en niet over de plus € 75 miljoen?	Het project voor de KRW zit, voor wat betreft de resterende acht te renoveren zuiveringen in min of meer dezelfde projectfase. In deze fase van het project is een onzekerheidsmarge van 40% over de gehele inschatting van de kosten gebruikelijk. Daarom geldt de onzekerheidsmarge ook over het volledige bedrag, niet enkel om het deel dat op dit moment extra wordt gevraagd.
3	BBB	is de 10% houdbaar? Het komt voort uit een extreem jaar. Met bestuursakkoord is niet 4X10% bedoeld	We komen inderdaad uit extreme jaren in termen van inflatie. De ontwikkeling van de inflatie is nog steeds niet terug op het 'oude niveau'. Een groot deel van de 10% wordt nu ook ingezet voor het opvangen van autonome ontwikkelingen. Zie hiervoor ook de MJV, paragraaf 4.2.3. Het is op voorhand niet bedoeld om tot en met 2027 op 10% per jaar uit te komen. Het wordt vooral gehanteerd als maximum, niet als getal om naar toe te werken. Indien uit alle ontwikkelingen blijkt dat de gemiddelde lastendrukstijging onder de 10% uitkomt, dan wordt dit aangehouden.

4	BBB	Waarom geen inzet tariefsegalisatiereserve in jaar 2028?	2028 valt buiten de bestuursperiode. Dit is op dit moment bewust niet naar 10% gebracht. Op het moment dat het concreet in beeld komt, kan deze afweging alsnog worden gemaakt. Bij de programmabegroting wordt uiteindelijk alleen een besluit genomen over de tarieven voor 2025. Uit de detailberekeningen blijkt inmiddels dat het jaar 2028 onder de 10% uitkomt qua gemiddelde lastendrukontwikkeling.
5	BBB	Kunnen we een overzicht krijgen van wettelijke eisen (richtlijn stedelijk afvalwater, omgevingswet, KRW, etc) die op het waterschap afkomen? Wat de fysieke en financiële gevolgen zijn en binnen welke bandbreedte bestuurlijke keuzes kunnen worden gemaakt.	Zodra wettelijke eisen in beeld komen, wordt dat benoemd in één van de planning- en controlproducten. Zodra ook de financiële implicaties in beeld komen, mogelijk na vaststelling van ambitieniveaus, dan wordt dit eveneens opgenomen in de reguliere planning- en controlproducten.
6	CDA	Verbazing; renteontwikkelingen vallen mee, blijkt nog niet uit de markt. Hebben we veel te hoog begroot?	In de begroting houden we rekening met een bepaald rentetarief op het moment dat we het PenC-product opstellen. In de meerjarenraming van de begroting wordt vervolgens rekening gehouden met een rentestijging van 0,5% per jaar. Doordat de rente nu (iets) is gedaald, ontstaat hierdoor al een voordeel. Een relatief kleine wijziging in rente kan een vrij groot financieel effect hebben, in verband met grote financiële opgaven die op het waterschap afkomen en dus ook een grote vraag aan nieuwe leningen.
7	CDA	PM-posten meer inzicht geven in, nu nog veel onzekerheden. Hoe wordt invulling gegeven aan deze PM-posten en eventuele meekoppelkansen?	Zie beantwoording vraag 1.
8	CDA	Als we 40% KRW overschrijden staat ook de 10% tariefstijging dan onder druk?	Het grootste effect op de tarieven, als gevolg van de KRW-opgave, komt naar voren in het jaar 2028. Na afloop van de bestuursperiode. Pas na afronding van het project gaan we het project 'activeren en afschrijven'. Vanaf dat moment komen de kosten voor de investeringen als gevolg van de KRW in de tarieven terecht. Als de 10% norm wordt aangehouden voor deze bestuursperiode (tot en met 2027), dan is de kans daarmee niet

			groot dat binnen de bestuursperiode boven de 10% uit wordt gekomen als gevolg van het overschrijden van het investeringsbudget voor de KRW.
9	CDA	PFAS, microplastics e.d. hoe meekoppelkansen te vinden?	Verwijdering van microverontreinigen zijn onderdeel van de EU-richtlijn stedelijk afvalwater. De precieze invulling is nog onduidelijk. Voor PFAS is vooral een (europese / landelijke) bronanpak van belang (beperking toepassing). Verwijdering van PFAS is nu nog niet mogelijk. Loopt wel onderzoek naar. Meekoppelkansen in bestuursperiode dus zeer beperkt, wel via groeifondsproject.
10	ChristenUnie	CO ₂ neutraliteit graag verduidelijken	Voor het realiseren van klimaatneutraliteit in 2035 wordt in 2024 een routekaart gemaakt. Dan weten we al beter wat er op dit thema aan extra investering nodig is. Maar ook is meer onderzoek nodig om inzicht te krijgen in de investeringsbehoefte. Bijvoorbeeld op het gebied van lachgas.
11	ChristenuUnie	Hoe gaan we om met mogelijke stijging van rente? Dit omdat we veel gaan lenen. Dit moment valt positief uit maar we weten niet hoe dit in de toekomst is. Hoe gaan we hier mee om?	Zie beantwoording vraag 6.
12	Natuurterreinen	KRW staat onder tijdsdruk, gaan we dit wel redden?	De planning is er nog steeds op gericht eind 2027 te halen. We zien serieuze uitvoeringsrisico's waar we beheersmaatregelen voor treffen. Risico's op het verkrijgen van stikstofruimte, verkrijgen van benodigde vergunningen, voldoende capaciteit van aannemers (markt) zorgen voor onzekerheid. Op moment dat we met de uitvoering starten kunnen we deze risico's beter duiden.

13	ongebouwd	Er zit geen enkele rek in de tariefsontwikkeling (10%), hoe gaan we dit evt. opvangen?	Er kan gekozen worden om incidentele middelen in te zetten om tariefsstijging af te dekken. Uit de detailberekeningen van de MJV blijkt, en zoals opgenomen in paragraaf 4.2.3 van de MJV, dat nog incidentele middelen aanwezig zijn in de reserve tariefsegalisatie.
14	ongebouwd	We moeten de middelen voor de investeringen nog van de kapitaalmarkt halen. Wat betekent dit voor de aflossingen? En hoe schat u de afschrijvingen in van de investeringen die gedaan moet worden en wat betekent dit voor de liquiditeitspositie van het waterschap voor de eerstekomende vier jaar?	<p>De aflossingen zullen toenemen zodra extra middelen worden geleend. De gemiddelde looptijd van leningen die het waterschap afsluit, proberen we zoveel mogelijk in lijn te brengen met de gemiddelde afschrijvingstermijn van onze eigendommen. Circa 25 jaar. Dit is ook één van de indicatoren zoals opgenomen in de 'visie op schuld'. Een toename van 1 miljoen aan leningen zou dus een toename van circa € 40.000 aan aflossingen betekenen.</p> <p>De afschrijvingstermijnen worden afgeleid uit het activabeleid.</p> <p>De liquiditeitspositie van het waterschap komt niet in gevaar. Er zijn voldoende middelen en of mogelijkheden beschikbaar om te voldoen aan de aflossingsverplichtingen. Daarnaast voldoen we aan de normen rondom de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.</p>
15	ongebouwd	Wat zijn de financiële onzekerheden en wat is effect dan gemiddelde op de tariefsstijgingen (nu lastig omdat we veel nog niet weten).	Financiële onzekerheden kunnen van allerlei aard zijn, en daarmee ook niet allemaal te vertalen op de tariefsstijging. Veel is nog afhankelijk van besluitvorming en ambitieniveaus. Gemiddeld genomen kan, op dit moment, worden gesteld dat een stijging van € 1 miljoen binnen de exploitatie leidt tot een stijging van de gemiddelde lastendruk van 0,6%.
16	ongebouwd	Energie, netcongestie, veel investeringen bij RWZI's, In hoeverre zijn die investeringen dan realistisch? En kan het binnen termijn?	Het klopt dat netcongestie op dit moment een probleem is voor het realiseren van onze energieneutraliteit. De mate waarin willen we in beeld brengen als onderdeel van de routekaart die we gaan maken. Het risico is geïdentificeerd dat er onvoldoende elektrische capaciteit is. Als we geen extra capaciteit hebben op 31-12-2027, dan kunnen we de nabehandelingstechnieken nog 'niet aanzetten'.

17	VVD	Er wordt een mogelijkheid genoemd tot sparen. Waar kunnen we van sparen?	We zouden extra dividendopbrengsten kunnen sparen. Dit zouden dividendopbrengsten zijn die extra zijn ten opzichte van de bedragen waar we in de begroting al structureel rekening mee houden. Daarnaast zouden toekomstige jaarrekeningresultaten, of tussentijdse positieve resultaten (bijvoorbeeld meevallende belastingopbrengsten) gespaard kunnen worden. Echter, deze spaarmogelijkheden, en de concrete omvang ervan, zijn niet op voorhand te voorspellen.
18	VVD	Er wordt gesproken over 'geen taakstellende bezuiniging'. Is er in beeld wat er aan mogelijkheden qua bezuinigingen aanwezig is? Kan het AB daar een keuze in maken?	<p>Tijdens de MJV 2022 zijn diverse maatregelen geformuleerd om een bezuiniging van €6 miljoen in te boeken. Destijds zijn aan de hand van diverse maatregelen keuzes gemaakt waarmee de volledige taakstelling is ingeboekt.</p> <p>Destijds is gekozen om een aantal geformuleerde bezuinigingsmaatregelen niet in te boeken vanwege diverse inhoudelijke redenen en omdat ze uiteindelijk niet nodig waren om invulling te kunnen geven aan de taakstelling. Deze maatregelen zijn gedeeltelijk nog beschikbaar. De resterende bezuinigingsmaatregelen zijn opgenomen in bijlage 1 bij deze beantwoording. Dit betreffen de maatregelen waarvoor destijds is gekozen om ze niet in te boeken. In de bijlage vindt u de 'clustering' van de maatregelen zoals deze destijds is aangebracht, inclusief een omschrijving van de maatregel + het bedrag waar het omgaat. In de laatste kolom is een actuele duiding gegeven van de maatregelen zoals ze destijds geformuleerd zijn.</p>
19	VVD	De focus ligt op doelen en ambities uit het bestuursakkoord. Doen wij als waterschap ook nog dingen uit het verleden die niet in het bestuursakkoord die doelen en ambities in het bestuursakkoord zouden kunnen afremmen?	In principe worden geen taken uitgevoerd die niet bijdragen aan de doelen en ambities uit het bestuursakkoord. Anders zijn ze eerder al als besparingsmaatregel geformuleerd.

20	VVD	Richtlijn stedelijk afvalwater. Dit is de volgende grote opgaven. Stond dit in presentatie, moeten we in deze bestuursperiode voorsorteren op deze richtlijn of niet en hoe uit zich dat, bijvoorbeeld in het belastingtarief?	<p>Dit werd kort aangestipt in de presentatie. De richtlijn stedelijk afvalwater kent nog onzekerheden maar doorlopende noodzakelijke investeringen in de waterketen na de periode 2027 zijn waarschijnlijk.</p> <p>De financiële effecten zijn nu nog onduidelijk. De richtlijn moet nog worden vastgesteld door het Europese parlement. We verwachten bij de MJV 2026 ev (in 2025) hier meer inzicht in te kunnen geven. De investeringen worden verwacht na 2029. Na 2029 moeten we als eerste op de grote zuiveringen (Enschede, Emmen en Hengelo) investeren in extra installaties om microverontreinigingen en medicijnen te verwijderen, maar ook om energieneutraal te kunnen zuiveren.</p>
21	Water Natuurlijk	Breng zsm ontwikkelingen in beeld met procesmatig ook wanneer ze naar voren komen.	Dit gaat met name voor de periode tot 2030 over beleid ten aanzien van duurzaamheid. Hiervoor worden in 2024 routekaarten gemaakt en dan weten we wat er op dit thema aan extra investering nodig is. Wat betreft beleid op gebied van de Europese richtlijn stedelijke afvalwater over klimaatadaptatie, dan is hier nog veel onzekerheid over. De kosten voor uitvoering van dit beleid wordt na de 2028 uitgegeven. Daarom nu nog PM. Er zijn ook andere ontwikkelingen die mogelijk nog extra middelen vragen. Bijvoorbeeld fysieke toegangsbeveiliging. Het is te prematuur om daar nu een bedrag aan te koppelen. Bovendien zijn hier ook nog allerlei keuzes in te maken.
22	Water Natuurlijk	Instrument van de complexe projecten. Heeft het DB overwogen om van de KRW een complex project te maken?	DB zal aan het AB voorstellen om KRW waterketen als complex project te benoemen.
23	Water Natuurlijk	Is er een onderbouwing van de 40% bandbreedte van KRW?	Ja, dit volgt tijdens de aanvullende bijeenkomsten en voorstellen rondom de KRW.

Bijlage 1 Overzicht bezuinigingsopties

(link met) Bestuurlijk thema (< 50k? dan leeg)	Cluster	Nr.	Naam maatregel	Omschrijving	Bedrag van (resterende) besparing/ beïnvloedbaarheid:	Update t.b.v. MJV 2025: In welke mate is beïnvloedbaarheid nog steeds aanwezig?
Assets op orde	Versobering beleid en dienstverlening	73	Toezicht sluzen Vecht	Toezicht op de sluzen in de Vecht op termijn stoppen	200.000	Op dit moment is dit niet beïnvloedbaar. - Op dit moment ontbreekt zogenaamde 'CE-markering'. Daarom is vanuit veiligheid gekozen om toezicht te blijven houden. - Bij de Provincie wordt deze taak bij Vechtstromen gezien. De Provincie gaat deze taak niet overnemen. Vooral nog is het een wettelijke taak voor Vechtstromen.
Klimaat-adaptatie	Versobering beleid en dienstverlening	74	Minder algemeen budget watersysteem	Het jaarlijks budget van team Watersysteem voor de uitvoering van algemene bedrijfsvoerings- en beheerzaken structureel verlagen.	105.000	De hoogte van het budget is bij MJV 2021 geanalyseerd. Een verdere verlaging is theoretisch mogelijk, maar betekent dat geen dekking aanwezig is voor verdere implementatie en evaluatie maabeleid incl. vergroten afvoer maaisel. Bovendien vervalt dan een mogelijke dekkingsbron voor inhuur Piek als dat nodig is.
	Versobering beleid en dienstverlening	5	Cultuurhistorie	Verwijderen van het budget voor initiatieven in het kader van Cultuurhistorie en het aanpassen van documentatie	25.625	Verdere versobering van cultuurhistorie is mogelijk. Voor 2024 is bijvoorbeeld een stamboomboek in ontwikkeling (waarvoor ook een subsidie is ontvangen van de provincie Overijssel). Dit soort zaken zijn dan niet meer mogelijk.
Krachtige organisatie	Versobering beleid en dienstverlening	33	Thuiswerken stimuleren / beleid (hybride werken)	Sluiten van kantoor Almelo op vrijdag.	60.000	Het is een mogelijke keuze om kantoren op bepaalde dagen niet open te stellen. Tegelijkertijd moet met een groeiende organisatie vooral worden gekeken naar betere spreiding van kantoorbezoek om algemene, toenemende druk, beter de kunnen handelen. Daarin is het minder passend om kantoorlocaties op dagen te sluiten.

Krachtige organisatie	Versobering beleid en dienstverlening	34	Thuiswerken stimuleren / beleid (hybride werken)	geen noodzaak voor extra parkeerruimte meer bij meer focus op thuis-/hybride werken	50.000	Het is een keuze om een dergelijke maatregel door te voeren. Tegelijkertijd is er, als gevolg van de groeiende organisatie, juist een extra behoefte aan voldoende parkeerruimte. Doorvoeren van deze maatregel vraagt daarom om aanvullende maatregelen om besparingen mogelijk te maken.
	Versobering beleid en dienstverlening	28	Lease van vervoermiddelen (1)	Kiezen altijd voor goedkoopste auto. Kan effect hebben op uitrusting van de auto, maar ook op invulling van duurzaamheid (elektrisch)	37.500	In algemene zin laten we in deze MJV 2025 een stijging van de leasekosten zien op basis van bestaand beleid. In aanloop naar de begroting wordt gekeken of er binnen het huidige vervoersbeleid ruimte is om besparingen door te voeren, waarbij in ieder geval rekening wordt gehouden met de arbo-wetgeving als ondergrens.
Noaberschap verbindt	Versobering beleid en dienstverlening	6a	Externe educatieve activiteiten afschaffen	Stoppen met externe educatie. Bijvoorbeeld: waterlessen basisonderwijs, rondleidingen op de zuiveringen, samenwerking met Riskfactory, gastlessen op voortgezet onderwijs, samenwerking met MBO en projecteducatie.	62.200	Het is een afweging qua ambitieniveau om genoemde maatregel in te voeren. De geformuleerde ambities in het bestuursakkoord om jongeren te betrekken bij waterbeheer en bestuurlijke keuzes kan hierdoor mogelijk niet worden ingevuld. Daarnaast is het gezien de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt ook wenselijk om jongeren vroegtijdig te betrekken.

Noaberschap verbindt	Versobering beleid en dienstverlening	4	extern communicatie-beleid	Alle acties voortvloeiende uit onze communicatievisie: online communicatie (internet, intranet, social media), fotografie, begeleiding hybride bijeenkomsten, publiekscommunicatie (publiekspunten en vrijwilligers), financiële bijsluiter, interne communicatie activiteiten, dagbladen campagne, voorlichting en pers, (inclusief de bijbehorende drukwerkkosten van middelen), enz. Een deel van deze kosten zijn beïnvloedbaar en kunnen we terugschakelen naar onze wettelijke taken (WOO). We besteden jaarlijks rond de € 250.000 euro aan communicatiemiddelen	125.000	De ambities die zijn opgenomen in het bestuursakkoord rondom noaberschap, participatie en samenwerking en de herijking van de communicatievisie, zullen deels aanspraak moeten maken op dit budget. Het laten vervallen van dit budget maakt dat het niet, of in mindere mate, mogelijk is om invulling te kunnen geven aan deze bestuurlijke ambities.
	Versobering beleid en dienstverlening	16	Kunst	Kunst en cultuur zijn geen primaire taak van het waterschap.	12.000	Het is mogelijk om het budget voor kunst/cultuur te laten vervallen.
	Versobering beleid en dienstverlening	54	Afschaffen activiteiten internationale samenwerking	Voor internationale activiteiten wordt jaarlijks € 100.000 aan kosten geraamd en € 35.000 aan subsidie-bijdragen. De internationale activiteiten dragen niet rechtstreeks bij aan onze kerntaken. Beperking van de activiteiten is dus mogelijk, maar vraagt wel een bestuurlijke afweging.	15.000	Het is mogelijk om te stoppen met internationale samenwerking. Dit kan echter niet op korte termijn gezien lopende afspraken / ambitie. In verband met afspraken met ministeries zou een besparingsmaatregel na 2026 geëffectueerd kunnen worden.

	Versobering beleid en dienstverlening	77	Minder reinigen en hydrofoberen van beton	De rwzi's zijn als visitekaartjes van het waterschap bestempeld, en ook meer zichtbaar gemaakt voor de omgeving. Het reinigen en waterafstotend maken (hydrofoberen) van de betonoppervlakten op de zichtlocaties draagt bij aan deze positieve uitstraling. Dit geldt ook als bezoekers en excursies ontvangen worden.	35.000	Tijdens de vorige bezuinigingsronde (MJV 2022-2031) is reeds 50% van dit budget ingeleverd voor de taakstelling. Aanvullende bezuinigingen zal een nadelig effect hebben op het onderhoudsniveau van de assets. Alleen door principieel andere keuzes rondom beheer en onderhoud is een bezuiniging mogelijk.
	Teambudgetten	div	Teamontwikkelingsactiviteiten	Geen teambuildings- en teamontwikkelingsactiviteiten op externe locaties. Per team is circa 3.000 beschikbaar voor teamontwikkelingsactiviteiten en vergaderkosten.	24.208	Besparing is onderdeel geweest van de taakstelling op de (overige) personele kosten.
Krachtige organisatie	Teambudgetten	23	Kosten vergaderen	Versoberen van lunches, avondmaaltijden en dergelijke en veel minder extern te gaan vergaderen kunnen we besparen. We vergaderen alleen in huis, niet meer extern.	50.000	Besparing is onderdeel geweest van de taakstelling op de (overige) personele kosten.
	Buiten scope: Onderhoud	14	Onderhoud gebouwen en terreinen	Onderhoud mechanisch is een post die, als zodanig, niet veel wordt gebruikt	34.450	Op dit moment wordt het voordeel dat op dit moment binnen het budget aanwezig is, ingezet voor het opvangen van andere nadelen binnen de facilitaire dienstverlening. Doordat op dit budget nog ruimte aanwezig is, is voor andere zaken nog geen verruiming van het budget gevraagd.

	Buiten scope: Onderhoud	19	Gebouwen en Terreinen	Nieuwe vormen van onderhoud of uitstellen van onderhoud aan gebouwen, zowel hoofdkantoor, regiokantoren als zuiveringen.	17.700	Bezuinigingen op onderhoudsbudgetten zal een nadelig effect hebben op het onderhoudsniveau van de assets en mogelijk zorgen voor meer storingen. Alleen door principieel andere keuzes rondom beheer en onderhoud is een bezuiniging mogelijk.
	Buiten scope: Onderhoud	21	Onderhoud Groen	Creëren van meer biodiversiteit, waardoor minder intensief maaien nodig is zonder dat de veiligheid in het geding komt.	20.000	Inmiddels zijn, vanuit de Vergroeningsstrategie al meerdere RWZI-terreinen in de periode 2021-2023 opnieuw ingericht met volop aandacht voor biodiversiteit.
Assets op orde	Buiten scope: Onderhoud	22	Onderhoud Groen (2)	Accepteren dat de kwaliteit van het groenbeheer van minimaal een B naar minimaal een C gaat.	50.000	Het groenonderhoud is al relatief geëxtensiveerd. We hebben steeds minder beplanting en steeds meer gras. Waar het kan passen we ander maai beleid toe, echter, de bereikbaarheid van objecten en de veiligheid van medewerkers moet niet in het geding komen. Nader onderzoek naar deze maatregel is nog nodig voordat een besparingsoptie daadwerkelijk kan worden ingevoerd.
Assets op orde	Buiten scope: Onderhoud	57	Planmatig onderhoud	Deels niet uitvoeren van planmatig onderhoud voor waterketen.	230.000	Bezuinigingen op onderhoudsbudgetten zal een nadelig effect hebben op het onderhoudsniveau van de assets en mogelijk zorgen voor meer storingen. Alleen door principieel andere keuzes rondom beheer en onderhoud is een bezuiniging mogelijk.

	Buiten scope: Onderhoud	56	Planmatig onderhoud	Deels niet uitvoeren van planmatig onderhoud voor waterketen.	20.000	Bezuinigingen op onderhoudsbudgetten zal een nadelig effect hebben op het onderhoudsniveau van de assets en mogelijk zorgen voor meer storingen. Alleen door principieel andere keuzes rondom beheer en onderhoud is een bezuiniging mogelijk.
Assets op orde	Buiten scope: Onderhoud	61	Planmatig onderhoud	Planmatig onderhoud voor eigen rijdend werkmaterieel wordt opgeheven in de aanneme dat per 2022 het werkmaterieel afgestoten is.	76.000	Inmiddels is veel materieel verkocht. Het materieel dat op dit moment aanwezig is, is minimaal noodzakelijk en moet goed worden onderhouden. De middelen die nu nog beschikbaar zijn, zijn, met name door stijgende prijzen van materiaal, minimaal benodigd.
	Buiten scope: Onderhoud	58	Planmatig onderhoud	Deels niet uitvoeren van planmatig onderhoud voor waterketen.	20.000	Bezuinigingen op onderhoudsbudgetten zal een nadelig effect hebben op het onderhoudsniveau van de assets en mogelijk zorgen voor meer storingen. Alleen door principieel andere keuzes rondom beheer en onderhoud is een bezuiniging mogelijk.
	Buiten scope: Onderhoud	59	Planmatig onderhoud	Deels niet uitvoeren van planmatig onderhoud voor waterketen.	16.000	Bezuinigingen op onderhoudsbudgetten zal een nadelig effect hebben op het onderhoudsniveau van de assets en mogelijk zorgen voor meer storingen. Alleen door principieel andere keuzes rondom beheer en onderhoud is een bezuiniging mogelijk.
	Buiten scope: Onderhoud	60	Planmatig onderhoud	Deels niet uitvoeren van planmatig onderhoud voor watersysteem.	pm	Bezuinigingen op onderhoudsbudgetten zal een nadelig effect hebben op het onderhoudsniveau van de assets en mogelijk zorgen voor meer storingen. Alleen door principieel andere keuzes rondom beheer en onderhoud is een bezuiniging mogelijk.

Assets op orde	Buiten scope: Onderhoud	62	Planmatig onderhoud	Deels niet uitvoeren van planmatig onderhoud voor huisvesting.	50.000	Bezuinigingen op onderhoudsbudgetten zal een nadelig effect hebben op het onderhoudsniveau van de assets en mogelijk zorgen voor meer storingen. Alleen door principieel andere keuzes rondom beheer en onderhoud is een bezuiniging mogelijk.
	Buiten scope: Onderhoud	76	Onderhoudsbudgetten gebieden o.b.v. maaibeleid	Op termijn, na vaststelling van het Water Beheer Programma en het maaibeleid vanaf 2023 bezien of en zo ja welke keuzes door het bestuur in onderhoud worden gemaakt. Dat kan ook in financiële zin consequenties hebben op deze budgetten voor het noodzakelijk primair onderhoud in de beheergebieden. Kosten niet ingevuld: PM.	p.m.	In 2025 wordt, zoals opgenomen in de bestuursagenda bij het bestuursakkoord, een evaluatie verwacht van het maaibeleid. Daarnaast zijn de landelijke ontwikkelingen rondom NPPLG, PPLG (bufferstroken) e.d. ook van invloed hoe het landelijk gebied en daarmee ons beheer- en onderhoud zou moeten gaan plaatsvinden. In principe geldt ook voor deze maatregel dat bezuinigingen op onderhoudsbudgetten een nadelig effect hebben op het onderhoudsniveau van de assets. Alleen door principieel andere keuzes rondom beheer en onderhoud is een bezuiniging mogelijk.
	Buiten scope	1	Opleiding/training t.b.v. crisisorganisatie en planvorming stoppen	stoppen met jaarlijks opleidingen, trainingen en oefeningen van medewerkers in crisisorganisatie en planvorming	29.300	Dit valt onder een wettelijke taak. Verder bezuinigen op deze budgetten zal ervoor zorgen dat we onder de wettelijke normen uitkomen.
	Buiten scope	27	Beperkt assortiment bedrijfskleding	Beperken individueel budget per medewerker	22.750	Veiligheid en goed werkgeverschap staat voorop. (Verdere) versoering zou een negatieve uitstraling hebben. Daarnaast is op dit budget tijdens de bezuinigingsronde bij de MJV 2022-2031 al een bezuiniging ingeboekt.
	Buiten scope	29	Lease van vervoermiddelen (2)	Externen krijgen toegang tot laadpalen en poolauto's tegen vergoeding. (betreft dus extra inkomsten)	10.000	Het is een keuze/mogelijkheid om deze (beperkte) opbrengsten in te boeken. De vraag is in hoeverre dit bijdraagt aan beschikbaarheid van parkeergelegenheid en mobiliteit van medewerkers.

	Buiten scope	35	Duurzame instellingen installaties	In houding en gedrag awareness creëren over instellingen van temperatuur, het uitzetten van installaties voor de nacht en weekend etc.	1.000	Verwachting is dat de opbrengst/besparing zeer beperkt is.
	Buiten scope	47	GBLT - Algemeen	Met GBLT de dienstverlening en dienstverleningsniveaus nader te bespreken. Waar mogelijk kunnen werkzaamheden anders of helemaal niet meer uitgevoerd worden.	pm	Het is mogelijk om bij GBLT aan te dringen op aanvullend kostenbesparingen. Hierbij dient rekening te worden gehouden met het feit dat in de afgelopen jaren al diverse kostenbesparingen zijn doorgevoerd met voordelen voor het waterschap. Desalniettemin blijft het mogelijk om hierover met GBLT in gesprek te gaan.
Krachtige organisatie	Buiten scope	32	Verhuur onroerend goed	We stellen onze gebouwen voor een vergoeding ter beschikking van derden, dit kan zowel incidenteel als structureel. Hoe structureler de invulling, hoe gunstiger voor resultaat.	50.000	Als gevolg van de schaa sprong die het waterschap doormaakt is het niet de verwachting dat veel ruimte beschikbaar is om aan derden te worden aangeboden. Daarnaast zal ook een aanvullende investering benodigd zijn om (delen) van het gebouw beschikbaar te stellen aan derden. Onder andere vanwege toegangsbeveiliging.
	Buiten scope	31	Afstoten onroerend goed	We nemen afscheid van Steunpunt Goor	5.000	Betreft een keuze met zeer beperkte opbrengst. Heeft daarnaast als gevolg dat rij-afstanden/'omrij-kilometers' toenemen. Daarmee loopt men met name in het primaire proces tegen nadelen aan.
	Buiten scope	70	Lagere stimuleringsbijdrage	Lagere stimuleringsbijdrage tegen diffuse emissies tot aan de jaarlijks vaste bijdrage van € 35.000	23.400	Dit betreft een keuze, het belang van deze stimuleringsregeling is echter onderdeel van het huidige bestuursakkoord.
	Buiten scope	78	Een lager gebiedsbrede fosfaat- en stikstofverwijdering	[Chemicaliën] Op grond van het activiteitenbesluit (per rwzi) en wettelijk vastgesteld fosfaat- en stikstofverwijderingsrendement van minimaal 75% kan afgeweken worden van de bestuurlijke norm voor fosfaatverwijdering van 85% en stikstofverwijdering van 83%.	25.000	Gelet op het realiseren van de KRW-opgave met strenge(re) effluenteisen lijkt dit niet opportuun.

				Voor nu wordt onder voorbehoud de besparing gesteld op € 50.000 met ingang van 2022. Eerst dient grondig vooronderzoek gedaan te worden.		
	Buiten scope	79	Een lager gebiedsbrede fosfaat en stikstofverwijdering.	[Elektriciteit] Op grond van het activiteitenbesluit (per rwzi) en wettelijk vastgesteld fosfaat- en stikstofverwijderingsrendement van minimaal 75% kan afgeweken worden van de bestuurlijke norm voor fosfaatverwijdering van 85% en stikstofverwijdering van 83%. Voor nu wordt onder voorbehoud de besparing gesteld op € 25.000 met ingang van 2022. Eerst dient grondig vooronderzoek gedaan te worden.	25.000	Gelet op het realiseren van de KRW-opgave met strenge(re) effluenteisen lijkt dit niet opportuun.
Krachtige organisatie	Buiten scope	38	CAR-verzekering beëindigen	huidige CAR-verzekering te beëindigen. De verzekering dekt financiële risico's tijdens nieuwbouw of verbouw van bouwwerken en weg- en waterbouwkundige werken. Aannemers werken met CAR-verzekering. Opdrachtgever kan zelf ook een CAR verzekering afsluiten maar is dit niet verplicht.	57.129	Het niet hebben van een CAR verzekering kan leiden tot grote risico's bij het realiseren van projecten. Het wordt op dit moment niet verantwoordt geacht om dit budget verder te willen beïnvloeden

Assets op orde	Beleidsintensivering	50	Terugbrengen externe kosten assetmanagement	<p>De kosten die hier voor begroot zijn, zijn op te splitsen in twee elementen. € 250.000,- incidenteel voor assetmanagement voor 3 jaren. Gericht op de implementatie van assetmanagement. Op deze post wordt voornamelijk de externe proces/projectleider bekostigd. Omdat het een incidenteel budget is, wordt het niet meegenomen bij de structurele taakstelling. Wanneer de ambitie op de implementatie van assetmanagement wordt bijgesteld komt ook deze incidentele post in beeld als mogelijke besparing .</p> <p>Daarnaast is € 75.000,- structureel begroot. Deze € 75.000,- is met name bedoeld om de structurele kosten voor de ondersteuning van de werkwijze assetmanagement te dekken. Hierbij moet worden gedacht aan kosten van contractbeheer en de informatievoorziening.</p>	75.000	De genoemde maatregel is niet meer mogelijk om in te boeken. Het budget van € 75.000 is inmiddels niet meer begroot.
Krachtige organisatie	Beleidsintensivering	91	Realisatiekracht en aanpassingsvermogen	<p>Doorontwikkeling van Digitale Transformatie, digitale innovatie en doorontwikkeling van onze Informatievoorziening stoppen. Voor deze ontwikkeling is bij de vorige MJV (2021) 500k structureel beschikbaar gesteld (300k vanaf 2021 en nog eens 200k vanaf 2022).</p>	500.000	In de MJV 2025-2034 worden diverse middelen aangevraagd voor onder andere de digitale transformatie. Gezien de gevraagde autonome ontwikkelingen, ligt het niet voor de hand om aan de andere kant het budget te korten.

Klimaat-adaptatie	Beleidsintensivering	75	Vergroeningsstrategie niet of minder	Het betreft de door het bestuur beschikbaar gestelde middelen in 2021 voor de Vergroeningsstrategie. Het betreft € 200.000 investeringen en € 400.000 exploitatie. Beiden in de MJV 2021-2030 meegenomen waarbij het exploitatiegeld voor 2023 en verder onderdeel is van de taakstelling van 4,8 miljoen oftewel dekking nog moet worden gezocht.	200.000	<p>Voor vergroening is ingaande 2024 jaarlijks € 200.000 begroot. Tot en met 2023 zijn terreinen opnieuw ingericht, bloemrijke stroken aangelegd en andere initiatieven genomen. Voor het beheer, instandhouding daarvan en verzoeken van partners (zwaluwvoer, otterpassage e.d.) lijkt een budget van € 100.000 jaarlijks toereikend.</p> <p>Dit is reeds onderdeel van de voorstellen in de MJV 2025.</p>
--------------------------	----------------------	----	--------------------------------------	--	---------	--